

UCHWAŁA NR XXXIV/252/2022
RADY MIEJSKIEJ W MASZEWIE
z dnia 24 lutego 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Maszewo na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2021 poz. 1372 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Maszewo na lata 2022 -2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Maszewa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Przewodnicząca Rady

Storma- Piotrowska

Małgorzata Storma – Piotrowska

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Z kolei art. 179 stanowi, że rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Dotychczas realizowany był Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 przyjęty uchwałą Nr VI/30/19 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 26 lutego 2019 r.

Przedkładany Program na lata 2022-2024 wynika z ustawowego obowiązku i ukierunkowany jest na problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Określa cele i wyznacza kierunki działań, które pozwolą wzmocnić rolę i funkcję rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

Wobec powyższego wnosi się o podjęcie niniejszej uchwały.

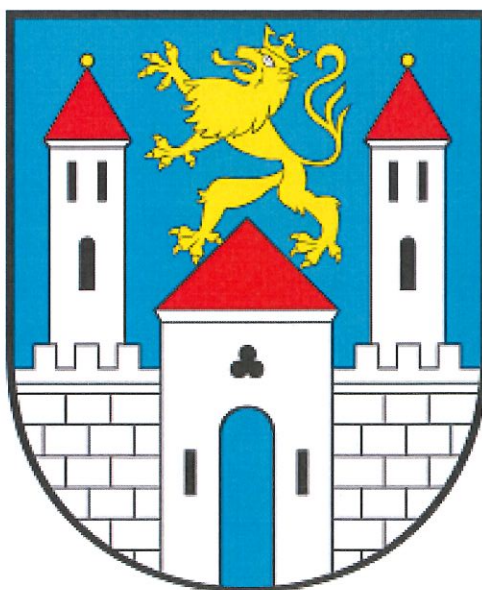
BURMISTRZ

mgr Paweł Piesio

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.)

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/252/2022
Rady Miejskiej w Maszewie
z dnia 24 lutego 2022 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MASZEWO NA LATA 2022-2024

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA.....	5
3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MASZEWO.....	6
3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY, ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO	5
3.2. POMOC SPOŁECZNA UDZIELANA RODZINIE I DZIECKU	7
4. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	9
4.1. ASYSTENT RODZINY	9
4.2. PIECZA ZASTĘPCZA	11
4.3. USTAWA O WSPIERANIU KOBIET W CIĄŻY I RODZINY „ZA ŻYCIEM”	11
4.4. RODZINA WSPIERAJĄCA	12
5. ANALIZA SWOT	13
6. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	14
6.1. CELE PROGRAMU I JEGO ADRESACI	14
6.2. DZIAŁANIA I ICH REALIZATORZY	14
7. REALIZACJA PROGRAMU	17
8. FINANOWANIE PROGRAMU	18
9. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	18

1. WPROWADZENIE

Kluczową rolę w życiu każdego człowieka odgrywa rodzina. Jest ona najważniejszą komórką społeczną, która mimo zmian zachodzących w społeczeństwie nadal znajduje się na samym szczycie hierarchii wartości społecznych. Tym samym stanowi podstawowe środowisko życia dziecka i od jej atmosfery, realizowanych przez nią funkcji i wartości zależy jakimi osobami staną się w życiu dorosłym.

Ogromny wpływ na rozwój dzieci mają przede wszystkim najbliższe osoby, które uczestniczą w procesie wychowania. To one kształtują osobowość, system wartości, poglądy, styl życia, przygotowują do pełnienia ról społecznych.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Rodzina przestaje spełniać swoje funkcje. Jeżeli pojawiające się trudności przewyższają możliwości ich rozwiązania przy wykorzystaniu własnych zasobów rodziny, pojawia się konieczność wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony z zewnątrz.

Pozostawienie tych rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować może różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Właściwie prowadzona praca na rzecz rodziny powinna odbywać się na zasadzie współpracy, wspierania i wspomagania rodziny. A ponieważ czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele, działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekuiowaniu w obliczu ryzyka życiowego. Jednocześnie działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny.

Wzorem lat ubiegłych w oparciu o diagnozę środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych opracowano trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Maszewo na lata 2022-2024. Diagnoza została sporządzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, do której wykorzystano materiały własne i sprawozdania.

Program ukierunkowany jest na problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Określa cele i wyznacza kierunki działań, które pozwolą wzmocnić rolę i funkcję rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny w Gminie Maszewo na lata 2022-2024 jest spójny z dokumentami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, w szczególności z:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej¹,
- 2) Konwencją o Prawach Dziecka²,
- 3) ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³,
- 4) ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”⁴,
- 5) ustawą o pomocy społecznej⁵,
- 6) Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym⁶,
- 7) ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁷,
- 8) ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁸,
- 9) ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii⁹,
- 10) uchwałą Rady Miejskiej w Maszewie w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2021-2025¹⁰.

Podstawę prawną niniejszego Programu stanowi art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

¹Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej¹ z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483 z późn. zm.)

²Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526),

³ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. z późn. zm.),

⁴ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329),

⁵ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.),

⁶ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359),

⁷ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁷(Dz. U. z 2021 r., poz. 1249),

⁸ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r. poz. 1119 z późn. zm),

⁹ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2021 r., poz. 2050 z późn. zm.),

¹⁰uchwałą Nr XXX/222/2021 Rady Miejskiej w Maszewie z 28 września 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2021-2025.

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MASZEWO

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY, ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Gmina Maszewo jest gminą miejsko-wiejską położoną w środkowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Jest jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład powiatu goleniowskiego.

Powierzchnia gminy wynosi blisko 211 km². Na koniec 2020 r. gminę zamieszkiwało 8 768 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 42 osoby/km². Stolicą gminy jest miasto Maszewo. W skład gminy wchodzi 24 sołectwa, do których należą: Bagna, Bielice, Budziszowce, Darż, Dąbrowica, Dębice, Dobrosławiec, Godowo, Jarosławki, Jenikowo, Korytowo, Maciejowo, Maszewko, Mieszkowo, Mokre, Nastazin, Pogrzymie, Przemocze, Radzanek, Rożnowo Nowogardzkie, Sokolniki, Tarnowo, Wiślawie oraz Zagórze.

Dużym atutem Maszewa są niewielkie odległości do innych ważnych ośrodków miejskich: do Goleniowa ok. 20 km (port lotniczy), do Stargardu ok. 25 km, do Szczecina ok. 50 km, do terminalu promowego w Świnoujściu ok. 100 km. Przez teren gminy Maszewo przebiegają drogi wojewódzkie: nr 106, która łączy Maszewo ze Stargardem i z Nowogardem oraz droga nr 113 łącząca Maszewo z Goleniowem.

W zasobach gminnych znajduje się 69 budynków mieszkalnych, a liczba lokali komunalnych wynosi 163, z których 123 zlokalizowane są na terenie miasta Maszewo, pozostałe na terenie poszczególnych sołectw. Łączna powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi 6 720,06m². Na terenie gminy znajdują się 23 lokale socjalne.

W obszarze wychowania i edukacji funkcjonują trzy szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa w Maszewie, Szkoła Podstawowa w Dębicach i Szkoła Podstawowa w Rożnowie oraz Przedszkole Miejskie w Maszewie. Ponadto przy szkołach podstawowych funkcjonują oddziały wychowania przedszkolnego. W ramach infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 działają dwa żłobki: Żłobek Gminny „Tuptuś” w Dębicach i Niepubliczny Żłobek „Iskierka” w Maszewie. W szkołach obok zajęć edukacyjnych prowadzone są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęcia rozwijające zdolności i umiejętności uczniów, koła przedmiotowe oraz koła zainteresowań.

W ramach pomocy w opiece i wychowaniu dzieci na terenie gminy funkcjonuje pięć placówek wsparcia dziennego w: Bagnach, Bielicach, Darżu, Maszewie i Sokolnikach. Placówki prowadzone są w ramach powierzenia zadania publicznego przez Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Szczecinie.

Główną instytucją kultury w gminie jest Ośrodek Kultury i Sportu (OKiS) ukierunkowany zarówno na dzieci, młodzież, jak i dorosłych. OKiS jest organizatorem i patronem wielu działań o charakterze kulturalno-oświatowym, artystycznym i sportowym. Zajmuje się organizacją zajęć muzycznych, teatralnych, recytatorskich, plastycznych, tanecznych i krawieckich. Drugą instytucją kultury w gminie jest Miejska Biblioteka Publiczna

w Maszewie. Aktywnie działają również kluby sportowe: Miejski Klub Sportowy Masovia Maszewo, Uczniowski Klub Sportowy RATUSZ skupiający młodzież trenującą kolarstwo oraz Uczniowski Klub Sportowy "Dąb" w Dębicach z sekcją piłki nożnej, tenisa stołowego oraz sekcją lekkoatletyczną.

Opiekę zdrowotną na terenie Maszewa zapewniają 2 podmioty lecznicze: Eskulap Podstawowa Opieka Zdrowotna Sp. p. oraz Zakład Opieki Zdrowotnej S.C. Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców są dwie Indywidualne Praktyki Stomatologiczne.

Zadania w zakresie profilaktyki uzależnień oraz pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień w Gminie Maszewo realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Funkcjonuje również Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, który zapewnia m.in. poradnictwo psychologiczne.

Ważnym elementem kształtującym właściwe postawy społeczne oraz wspierającym rodzinę i dziecko są organizacje pozarządowe. W 2020 r. na terenie gminy działały 24 organizacje pozarządowe oraz 14 Kół Gospodyń Wiejskich.

3.2. POMOC SPOŁECZNA UDZIELANA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie Maszewo świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie. Jednostka realizuje zadania wynikające m. in. z: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, czy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

OPS w Maszewie:

- 1) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania,
- 2) udziela wsparcia w osobie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- 3) udziela pomocy finansowej i rzeczowej,
- 4) organizuje dożywianie dzieci w szkole,
- 5) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym,
- 6) podejmuje działania interwencyjne w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie,
- 7) organizuje poradnictwo specjalistyczne.

Tabela 1. Zestawienie danych z obszaru pomocy rodzinie i dziecku

Obszar diagnozy	rok		
	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców Gminy Maszewo	8 791	8 777	8 768
Liczba dzieci/młodzieży zamieszkującej na terenie gminy Maszewo w wieku 0 -17 roku życia	1 786	1 750	1 751
Liczba osób bezrobotnych	217	213	288
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	188	170	132
Liczba pracowników socjalnych pracujących w rejonach (pełne etaty)	5	5	5
Liczba rodzin, na rzecz, których świadczona była praca socjalna	153	150	75
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	5	11	7
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	327	354	287
Liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze	751	1 035	1 028
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka do 16 r. ż.	38	38	33
Liczba rodzin otrzymujących świadczenia opiekuńcze z uwagi na opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem	32	30	27
Liczba rodzin, które otrzymały jednorazowe świadczenie pieniężne w związku z urodzeniem się dziecka z ciężkimi nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu zgodnie z ustawą „Za życiem”	-	1	-
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	66	59	55
Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne	121	89	76
Liczba dzieci i uczniów objętych dożywianiem w szkołach	93	63	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej oraz sprawozdań OPS w Maszewie

W okresie ostatnich trzech lat widać regularny spadek liczby mieszkańców gminy Maszewo. Spadek liczby ludności wynika przede wszystkim z ujemnego przyrostu naturalnego. Co roku zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, co świadczy o „starzeniu się” społeczeństwa.

Powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej i pobierania świadczeń rodzinnych jest często niestabilna sytuacja na rynku pracy. Z drugiej strony może to wynikać z biernej i wyuczonej postawy wobec pracy zawodowej, a tym samym wzrostu oczekiwań

wobec pomocy społecznej. Długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność czy sytuacja kryzysowa również definiuje korzystających z pomocy społecznej.

W latach 2018–2020 w gminie Maszewo odnotowany systematyczny spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i pobierających świadczenia rodzinne. Corocznie zmniejsza się liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne oraz liczba dzieci i uczniów objętych dożywianiem. Wskaźniki wyraźnie wskazują na poprawę sytuacji bytowej i ekonomicznej osób oraz rodzin, ponieważ głównym kryterium uprawniającym do świadczeń jest kryterium dochodowe.

Tabela 2. Najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2018-2020

Powód przyznanej pomocy	2018	2019	2020
	Liczba rodzin		
Ubóstwo	119	105	89
Niepełnosprawność	95	86	63
Długotrwała lub ciężka choroba	82	89	59
Bezrobocie	56	53	40
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29	15	12
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	24	13	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Maszewie

Do najczęstszych powodów udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie w latach 2018-2020 w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych należały: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Z powyższych danych wynika, że zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, czy też z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

4. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIELĘGNACZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z uchwałą Nr XV/89/2021 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 29 lutego 2012 r., Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie jest podmiotem organizującym pracę z rodziną w Gminie Maszewo zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.).

4.1. ASYSTENT RODZINY

Do rodziny mającej trudności opiekuńczo-wychowawcze kierowany jest asystent rodziny. Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w przezwyciężeniu tych trudności i wypracowanie kompetencji rodzicielskich. Na pracę z rodziną składa się

ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo-wychowawczym i społecznym.

Współpraca z asystentem rodziny zasadna jest głównie w tych rodzinach, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny, które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich, a nawet kilkunastoletnich zaniedbań, czy też zaniechań.

Praca asystenta ma przede wszystkim charakter wspierający, socjalny oraz wychowawczy i jest prowadzona w miejscu zamieszkania rodziny.

Asystenci rodziny prowadzą pedagogizację rodziców dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, jak również prowadzą poradnictwo i trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych oraz doradztwo zawodowe. Praca z rodziną może być prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie aktualnie zatrudnia jednego asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu.

Tabela 3. Asystentura rodziny na terenie Gminy Maszewo w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin	24	19	16
Liczba asystentów	2	2	2

Źródło: dane OPS w Maszewie

Dane zawarte w Tabeli 4. wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny zmniejszyła się. Potwierdza to zasadność i konieczność podtrzymywania tej formy pomocy rodzinom niewydolnych wychowawczo.

Dotychczasowe doświadczenia pozwalają stwierdzić, że współpraca z asystentami rodziny daje rodzinom wiele korzyści, m.in. pomaga rodzinie poznać własne możliwości, zbudować pewność siebie. Asystent rodziny mobilizuje do dbania o czystość i porządek w domu. Asystenci rodziny nie „siedzą za biurkiem”, ale spędzają czas z rodzinami w ich domach. Wskazują drogę do zmiany, nie wyręczając klientów w ich działaniach. Ich zadaniem jest zmienić nastawienie klienta, pokazać mu własne możliwości. Efektem pracy asystenta jest uniknięcie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Z perspektywy czasu i osiągnięć w ramach realizacji tego zadania, stwierdza się, iż jest to jedno z lepszych narzędzi minimalizujących i eliminujących skutki kryzysu w rodzinach zagrożonych różnymi dysfunkcjami.

4.2. PIECZA ZASTĘPCZA

W związku z niemożnością zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza: rodzinna i instytucjonalna z założenia powinna mieć charakter czasowy.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Maszewo w ramach zadań własnych pokrywa częściowo koszty wynikające ze sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi z terenu gminy.

Tabela 4. Dzieci z terenu Gminy Maszewo przebywające w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

	2018	2019	2020
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w tym:	27	29	18
Rodzinna piecza zastępcza	23	27	16
Instytucjonalna piecza zastępcza	4	2	2

Źródło: dane OPS w Maszewie

Powyższe dane wskazują, że z terenu Gminy Maszewo w zastępczych formach opieki przebywało odpowiednio w 2018 r. 27 dzieci, w 2019 r. 29 dzieci, w 2020 r. 18 dzieci. Zdecydowana większość dzieci przebywała w rodzinach zastępczych (głównie spokrewnionych). Zmniejszyła się liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dane pokazują, że maleje liczba dzieci izolowanych od swoich środowisk rodzinnych. Jest to wynik szeroko zakrojonego wsparcia rodzin. Tendencja ta wyzwała konieczność stałego monitoringu i zwiększenia intensyfikacji działań, poprzez stałą pracę asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne oraz pracę socjalną.

4.3. USTAWA O WSPIERANIU KOBIET W CIĄŻY I RODZINY „ZA ŻYCIEM”

W dniu 1 stycznia 2017 r. weszły w życie zapisy ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” (Dz. U z 2020 r. poz. 1329), które w dużej mierze dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny dla:

- 1) rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- 2) kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej (występowanie różnych chorób matki lub płodu np. cukrzycy, nadciśnienia tętniczego, niedoczynności tarczycy itp., zagrożenia poronieniem czy porodem przedwczesnym);
- 3) kobiet, które otrzymały informację, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży i porodu;

- 4) kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych;
- 5) kobiet, które po porodzie nie zabiorą dziecka do domu z powodu poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

Ustawa zakłada objęcie rodzin pomocą asystentów rodziny. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia również dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny, m.in. wsparcia psychologicznego i pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”.

W ramach ustawy istnieje możliwość otrzymania wsparcia finansowego. Od dnia wejścia w życie powyższych przepisów prawa wpłynęły 3 wnioski o udzielenie pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego „Za życiem” (2017r.– 1 wniosek, 2019r.– 1 wniosek, 2021r.– 1 wniosek), natomiast nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie wsparcia w pozostałym zakresie określonym niniejszą ustawą.

4.4. RODZINA WSPIERAJĄCA

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina ta, przy współpracy z asystentem rodziny pomaga w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Dla rodzin z terenu gminy Maszewo, rodzinę wspierającą ustanawia Burmistrz, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą Burmistrz zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy. Dotychczas na terenie gminy Maszewo nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej.

Jednakże rodziny z terenu gminy współpracujące z asystentem rodziny często mają dodatkowe wsparcie ze strony najbliższej rodziny. Staje się wtedy ona niejako naturalną rodziną wspierającą.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwypatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. **Mocne strony** to atuty diagnozowanego obszaru, **słabe strony** to słabości, bariery i wady analizowanego obszaru. Z kolei **szanse** określają dodatkowe okoliczności pociągające za sobą korzystne zmiany, a **zagrożenia** – okoliczności, które negatywnie wpływają na plan rozwoju gminy.

Opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych.

Tabela 5. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, oświaty, ➤ dostęp do placówek oświatowych i kulturalnych, ➤ funkcjonowanie przedszkola i żłobków na terenie gminy, ➤ funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego, ➤ zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ➤ obniżenie poziomu bezrobocia, ➤ dostęp do podstawowej opieki medycznej, ➤ aktywna działalność OPS w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, ➤ realizacja usług opiekuńczych, ➤ realizacja poradnictwa specjalistycznego, ➤ realizacja projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych w zakresie pomocy społecznej, ➤ aktywna współpraca instytucji wspierających dziecko i rodzinę	➤ zmniejszanie się liczby ludności w gminie, ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa, ➤ wyuczona bezradność, roszczeniowość części mieszkańców, ➤ występowanie negatywnych zjawisk dotyczących demoralizacji dzieci i młodzieży, wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży, ➤ narastające problemy opiekuńczo-wychowawcze wielu rodzin, ➤ brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów i zmiany swojej sytuacji życiowej, ➤ brak lokali mieszkalnych na terenie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ rozbudowa infrastruktury społeczno-kulturalnej i powiększenie oferty kulturalnej dla mieszkańców gminy, ➤ możliwość szybkiej i efektywnej reakcji na problemy społeczne, ➤ zwiększenie integracji społecznej	➤ utrwalające się uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, ➤ zanik więzi i tradycji rodzinnych, ➤ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, ➤ łatwy dostęp dzieci i młodzieży do

mieszkańców, ➤ zaangażowanie rodzin we współpracę ze służbami pomocowymi, ➤ stosowanie aktywnych narzędzi aktywizacji bezrobotnych, ➤ rozbudowa usług społecznych świadczonych przez OPS, ➤ pozyskiwanie dalszych środków na rozwój lokalny i działalność społeczną	używek i substancji psychoaktywnych. ➤ łatwy dostęp dzieci i młodzieży do demoralizujących lub niebezpiecznych treści w Internecie. ➤ bierność, apatia i zniechęcenie mieszkańców gminy w realizacji różnych projektów, przedsięwzięć, ➤ wypalenie zawodowe pracowników.
---	---

Źródło: opracowanie własne

6. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

6.1. CELE PROGRAMU I JEGO ADRESACI

Cel główny Programu- Spójny i skuteczny system wsparcia rodzin w Gminie Maszewo

Cele szczegółowe Programu:

- 1) działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz rodzin oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju;

Cel szczegółowy 1. Działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz rodzin oraz wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju			
Działanie	Realizator/Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Promowanie rodzinnej integracji i prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	➤ OPS w Maszewie, ➤ placówki oświatowe, ➤ OKiS w Maszewie, ➤ organizacje pozarządowe	2022-2024	liczba przedsięwzięć, w których rodzice i dzieci wzięli aktywny udział,
Realizacja kampanii, programów i projektów na rzecz umacniania rodziny oraz przeciwdziałanie agresji, profilaktyka uzależnień, promocja zdrowia wśród dzieci i młodzieży szkolnej	➤ OPS w Maszewie, ➤ placówki oświatowe, ➤ OKiS w Maszewie, ➤ organizacje pozarządowe	2022-2024	➤ liczba kampanii informacyjnych, ➤ liczba programów, projektów edukacyjnych, warsztatów
Stała oferta zajęć edukacyjno-wychowawczych, pozalekcyjnych lub rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz wzbogacanie tej oferty	➤ OPS w Maszewie, ➤ placówki oświatowe, ➤ OKiS w Maszewie, ➤ placówki wsparcia dziennego, ➤ organizacje pozarządowe	2022-2024	➤ Rodzaje i liczba zajęć pozalekcyjnych, ➤ Liczba placówek wsparcia dziennego
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez	➤ OPS w Maszewie, ➤ placówki oświatowe	2022-2024	➤ Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium

przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki), organizowanie zajęć wyrównawczych			socjalne i szkolne, ➤ Liczba godzin zajęć wyrównawczych
Poprawa dostępu do wsparcia psychologicznego i logopedycznego w szkołach	placówki oświatowe	2022-2024	➤ Liczba szkół, które zapewniają wsparcie psychologa, ➤ Liczba szkół, które zapewniają wsparcie logopedy
Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez realizację programu „Karta Dużej Rodziny”	OPS w Maszewie	202-22024	➤ Liczba wydanych kart, ➤ Liczba rodzin korzystających z programu

- 2) pomoc i wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków wychowawczych i opiekuńczych;
- 3) współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rodziny oraz rozwój kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.

Adresatami Programu są dzieci oraz ich rodzice mieszkający na terenie Gminy Maszewo, w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przedstawiciele instytucji, podmiotów i służb realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny.

6.2. DZIAŁANIA I ICH REALIZATORZY

Cel szczegółowy 2. Pomoc i wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków wychowawczych i opiekuńczych			
Działanie	Realizator/Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Pomoc rodzinom w ramach współpracy z asystentem rodziny, mediacji, oferty placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających	OPS w Maszewie	2022 - 2024	➤ Liczba asystentów rodziny, ➤ Liczba rodzin objętych pracą Asystenta rodziny, ➤ Liczba rodzin, które zakończyły współpracę, ➤ Liczba spotkań w ramach mediacji, ➤ Liczba placówek wsparcia dziennego, ➤ Liczba dzieci korzystających

			z oferty placówek wsparcia dziennego, ➤ Liczba rodzin wspierających, ➤ Ilość rodzin korzystających z pomocy rodzin wspierających, ➤ Liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych z pieczy zastępczej, ➤ Liczba rodzin, objętych pracą Asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”
Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego		2022 - 2024	➤ Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy psychologa, ➤ Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy prawnika
Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne)	➤ OPS w Maszewie, ➤ organizacje pozarządowe	2022 - 2024	➤ Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i rodzaje świadczeń, ➤ Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w szkołach i przedszkolach, ➤ Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc materialna
Wspieranie rodzin z problemem przemocy, uzależnień	➤ GKRPAiN ➤ Zespół Interdyscyplinarny	2022 - 2024	➤ Działalność GKRPAiN, ➤ Działalność ZI
Aktywizowanie rodzin, rozwijanie ich potencjału i mobilizowanie do korzystania z własnych zasobów w celu poprawy własnej sytuacji.	OPS w Maszewie	2022 - 2024	➤ Ilość zawartych kontraktów socjalnych, ➤ Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne, ➤ Ilość rodzin, które wyszły z systemu pomocy społecznej

Cel szczegółowy 3. Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rodziny oraz rozwój kadry pracującej z dzieckiem i rodziną			
Działanie	Realizator/Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Diagnozowanie, monitorowanie i ocena sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	➡ OPS w Maszewie, ➡ placówki oświatowe, ➡ kuratorzy, ➡ Sąd	2022-2024	Liczba rodzin objętych monitoringiem
Diagnozowanie poszczególnych obszarów związanych z funkcjonowaniem rodzin	➡ OPS w Maszewie, ➡ placówki oświatowe ➡ GKRPAiN	2022-2024	➡ Liczba przeprowadzonych i opracowanych diagnoz, analiz, ➡ Baza teleadresowa instytucji pomocowych
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych przez osoby świadczące wsparcie na rzecz rodzin	➡ OPS w Maszewie, ➡ PCPR w Goleniowie	2022-2024	➡ Liczba osób biorących udział w szkoleniach, ➡ Liczba szkoleń
Monitorowanie realizacji Programu	OPS w Maszewie	2022-2024	Zbieranie danych niezbędnych do oceny realizacji Programu

7. REALIZACJA PROGRAMU

Głównym realizatorem i koordynatorem działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie. Program ma charakter otwarty i może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. W niniejszym Programie uwzględniono uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji działających na rzecz rodziny w Gminie Maszewo:

- 1) placówki oświaty,
- 2) placówki kultury,
- 3) podmioty lecznicze,
- 4) Zespół Interdyscyplinarny,
- 5) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Maszewie,
- 6) organizacje pozarządowe.

Partnerami w realizacji działań mogą być również:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie,

- 2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Goleniowie,
- 3) Powiatowy Urząd Pracy w Goleniowie,
- 4) Policja,
- 5) Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi.

8. FINANOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będą środki finansowe pochodzące ze:

- 1) środków własnych Gminy Maszewo,
- 2) dotacji z budżetu państwa,
- 3) programów krajowych,
- 4) funduszy europejskich,
- 5) darowizn,
- 6) budżetów poszczególnych instytucji i organizacji.

9. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Działania w ramach poszczególnych celów szczegółowych wyznaczają podstawowe obszary monitorowania i ewaluacji Programu. Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji przez poszczególne instytucje wymienione w Programie. Obowiązek monitorowania realizacji Programu spoczywa na Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie zawarte w kompleksowej informacji z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej za dany rok, która zostanie przedstawiona Burmistrzowi i Radzie Gminy, raz w roku, w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.